

časopisni oddelek
397
ROMANO THEM
2013

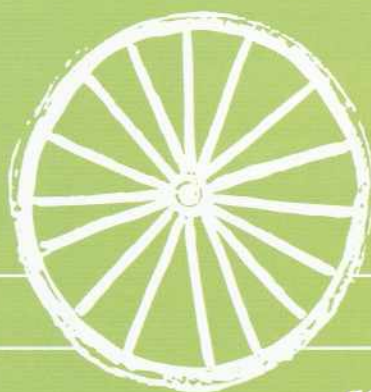
308 (497. 12=914. 99)

19017911,47

COBISS

O
I

them
S V E T

berš/leto: 19

avgust 2013, številka 47

Stran 7

V počastitev dneva Romov
se je dogajalo

Stran 10

Podpisali Dogovor
o sodelovanju

Stran 16

Ekipa prve pomoči Rdečega
križa Murska Sobota

Stran 18

Večer romske kulture
v Piranu

ROMANO THEM ROMSKI SVET

številka 47, avgust 2013

založnik
Zveza Romov Slovenije
Arhitekta Novaka 13
9000 Murska Sobota
tel.: 02 5308-100
fax: 02 5308-104
e-mail: romani.union@siol.net
www.zveza-romov.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RAJZARNA PRODUKCIJA

e-mail: romic@siol.net
www.romic.si

odgovorni urednik
Jožek Horvat - Muc

uredniški odbor
dr. Pavla Štrukelj
Monika Sandreli
Janja Rošer
Slobodan Nezirovič
Bečiri Fatmir
Aleš Horvat
Robertina Ratko

dopisniki
Lujzi Baranja, New York
Dragoljub Ackovič, Beograd

Fotografije so prispevali:
Oto B., Štefan B., Aleš H., Tina R.
Stanko B., Kristjan H. in drugi

prelom in tisk
Tiskarna Klar, Murska Sobota

naklada
500 izvodov

Po mnenju Ministrstva za kulturo RS št. 415-562/96, se Romano them - Romski svet šteje med proizvode za katere se plačuje 20% davek na dodano vrednost.

Izid časopisa Romano them je omogočilo
Ministrstvo za kulturo RS
in Urad za narodnosti RS

KAZALO

Mednarodna romska konferenca	2
Urad za narodnosti bo vodila Tamara Vonta	3
Za urejanje infrastrukture romskih naselij bo na voljo tri milijone evrov	4
8. april - svetovni dan Romov	4
Svetovni romski kongres - Themeskru romanu kongres	5
Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je sprejel predstavnike romske skupnosti	6
V počastitev dneva Romov se je dogajalo - So sa pijlu vašu romanu dij.	7
Predsednik Državnega zbora Janko Veber je v petek, 5. aprila 2013, sprejel predstavnike romske skupnosti	9
Podpisali Dogovor o sodelovanju	10
Klub romskih vzgojno-izobraževalnih asistentov	11
Posebni program za etnično skupino Romov - PPERO	11
Sodelovanje CSD in OŠ.	12
Na Ljudski univerzi Murska Sobota se je dogajalo Ekipa prve pomoči Rdečega križa Murska Sobota Zmaga ekipe prve pomoči.	16
Romska gostilna - ROMANI KAFENAVA.	17
Večer romske kulture v Piranu.	18
Romska kultura zavzela središče Pirana Romski El Clasico pripadal NK Romi	19
Romsko društvo Galeo Kuzma	20
Moj prvi stik z Romi.	20
Snemanje na OŠ Bršljin.	21
Izlet romskih učencev	22
Preživljanje časa v podaljšanem bivanju	23
Sodelovanje z romskimi družinami in vrtcem, kot pomemben vidik otrokovega razvoja.	23
Predavanje ZZV Novo mesto na OŠ Bršljin	24
Pisateljica Milijana Gligić - Mikica.	25
Dedek mraz - Šulalo Papo.	26
Dan Romov proslavili tudi v Lendavi	26
Proslava ob Svetovnem dnevu Romov	27
Obeležitev Svetovnega dneva Romov na DOŠ I Lendava.	27
Uspešno se je zaključilo šolsko leto 2012/2013.	28
Roma Caravan Kamenci	28
Romska Crvena Zvezda premagala vse nasprotnike.	29
Država bo desetim občinam namenila 2,96 milijona evrov za 18 projektov ..	30
Gan in Čen.	30
Dekle romsko s ceste	31
Tople roke.	32
Zgodba o luni	32

**TISKARNA
KLAR**

Mednarodna romska konferenca

Romic

Zveza Romov Slovenije in Evropska romska zveza sta pripravili dvodnevno Mednarodno romsko konferenco. Na Mednarodni konferenci so razpravljali o porastu nestrpnosti do Sintov in Romov v Evropi ter razvoju romske kulture, jezika in identitete v Sloveniji in evropskem prostoru. Namen je bil, da spregovorijo o problemih, s katerimi se sooča romska skupnost v Evropi. Romska skupnost predstavlja v Evropi eno največjih etničnih skupin in se sooča z diskriminacijo. Potrebni so odločni ukrepi na nacionalni in na evropski ravni, prav tako je potrebno prekiniti začarani krog revščine Romov. Ključnega pomena je izobraževanje otrok. Govora pa je bilo tudi o tem, da bi romska skupnost, kot največja skupnost v Evropski uniji morala biti dosti bolj zastopana v nacionalnem in Evropskem parlamentu. Glede na število Romov v Evropski uniji bi lahko države članice imele vsaj šestnajst svojih predstavnikov, ima pa trenutno samo Madžarska enega.

Pri mednarodni konferenca vakerde pali barejder nestrpnost ži Sintí te Roma andi Evropa te pali romani kultura, pali čhib te identiteta andi Slovenija te evroparkro hejo. U namen sinja, kaj vakerna palu problemdja savenca pe i romani skupnost laukhel andi Evropa. I Romani skupnost hi andi Evropa djek miškro lekbareder etnične skupini so pe laukhel la diskriminacijaha. Pekaun odločne ukreptja pri nacionalni te evropski phuv, pikaul te prekininel adau začarano khrog so hi čore Roma. U kluču hi anda adau kaj u čhavore žana andi škola. Vakernahi pa te pala adau kaj i romani skupnost, sar lekbarejder skupnost andi Evropski unija, site ovlahi fejder zastopaulimi andu nacionalno te Evropski parlament.

Sar hi but u Roma andi Evropski unija še le držauven ovlahi lekčulejder dešušouf (16) pumare predstavnikten, hi pa čak le Ungren djek manuš.

Kot je povedal **Jožek Horvat Muc**, podpredsednik Evropske romske Zveze, je namen konferenca, da spregovorijo o problemih, s katerimi se sooča romska skupnost v Evropi. Romska skupnost predstavlja v Evropi eno največjih etničnih skupin in se sooča z diskriminacijo, nestrpnostjo in rasizmom.

Župan **Anton Štihec** je izpostavil Mestno občino Murska Sobota kot svetel in dober vzgled, kako se je potrebno obnašati in sodelovati z romsko populacijo. Tudi zaradi sodelovanja z Zvezo Romov Slovenije in vladnimi službami ima MO Murska Sobota na tem področju dobre uspehe.

Vodja Službe za narodnosti **Stane Baluh** pa je mnenja, da so romski jezik, kultura in identiteta zelo pomembni za prihodnost Romov v Sloveniji. Strinja se, da bi bilo potrebno storiti več za romski jezik in kulturo, vendar se to ne bo zgodilo samo od sebe.

Jelko Kacin je mnenja, da je romska skupnost premalo zastopana v parlamentih.

Kot pravi **Jelko Kacin**, podpredsednik delegacije Evropskega parlamenta za jugovzhodno Evropo je socialna vključenost Romov odgovornost vseh nas. Članice Evropske unije se soočajo s podobno romsko problematiko, ključnega pomena pa je sodelovanje regionalnih in lokalnih oblasti. Kot dober način reševanja romskih problemov navede Srbijo, kjer so v kratkem času naredili zelo veliko in kar dve tretjini romskih otrok konča osnovno šolo.

Med drugim je Kacin poudaril, da bi mogla biti romska skupnost, kot največja skupnost v Evropski uniji dosti bolj zastopana v nacionalnih in Evropskem parlamentu. Glede na število Romov v Evropski uniji bi lahko države članice imele vsaj šestnajst svojih predstavnikov, ima pa trenutno samo Madžarska enega.

Kot njegovi predhodniki je tudi **Jožef Horvat**, predsednik Odbora Državnega zbora za evropske zadeve spomnil, da se mnogi Romi v Evropski uniji srečujejo z diskriminacijo in so potisnjeni na rob družbe. Potrebni so odločni ukrepi na nacionalni in na evropski ravni, prav tako je potrebno prekiniti začarani krog revščine Romov. Ključnega pomena je izobraževanje otrok.

Zaključki:

Evropska Romska Zveza in Zveza Romov Slovenije sta pripravili mednarodno romsko konferenco na temo: »Porast nestrpnosti do Sintov in Romov v Evropi«.

Udeležili so se je predstavniki Evropskega parlamenta, poslanci Državnega zbora, veleposlaniki nekaterih evropskih držav, predstavniki Romov Evropske romske zveze in Zveze Romov Slovenije.

Udeleženci srečanja so izrazili zaskrbljenost nad položajem Romov v državah-članicah Evropske unije, nad vse pogostejšimi pojavi nestrpnosti ter sovražnega govora do Romov. Ugotovili smo, da so Romi v Evropi še vedno žrtve diskriminacije, srečujejo se z revšči-

no in socialno izključenostjo.

Gospodarska in socialna kriza dodatno pospešuje socialne težave in revščino romske populacije, povečuje napetosti in nestrpnost in Rome odriva v skupino drugorazrednih državljanov.

Evropska unija in posamezne države Rome ščitijo le na deklarativni ravni, pravna, zakonska in materialna zaščita pa je pomanjkljiva, kar velja tudi za varovanje njihovih posebnih manjšinskih pravic.

To velja tudi za Rome v Sloveniji, saj kljub sprejetemu Zakonu o romski in zakonski zaščiti njihovih posebnih pravic (kultura, izobraževanje, informiranje, njihova politična participacija v občinah kjer živijo, bivalne razmere idr.), v praksi

niso dosledno zagotovljene.

V zadnjem času pa se krepijo pojavi nestrpnosti, sovražnega govora in drugi pritiski na romsko skupnost.

Poudarjeno je bilo, da so Romi in njihova kultura del kulturne dediščine Evrope in jih evropske države morajo priznati kot enakopravne državljanke.

Razpravljavci so zahtevali, da Evropski parlament in vlade držav Evropske unije odločnejše nadaljujejo boj za pravice Romov in vseh ranljivih skupin ter manjšin.

Urad za narodnosti bo vodila Tamara Vonta

STA

Vlada je na včerajšnji (18.7.2013) seji za vodenje urada vlade za narodnosti pooblastila državno sekretarko v kabinetu predsednice vlade Tamaro Vonta. Kot so pojasnili v kabinetu predsednice vlade, bo Vonta urad vodila znotraj delovnega časa v okviru opravljanja funkcije državne sekretarke in za to ne bo prejela dodatnega plačila.

Državna sekretarka med svojimi prednostnimi nalogami navaja nadaljevanje reševanja zaostrenih odnosov v Škocjanu, kjer želi občina na zemljišču, kjer že desetletja živijo Romi, graditi industrijsko cono in čistilno napravo.

Prav tako med svoje prednostne

naloge vštevja reševanje slabih bivanjskih in socialnih razmer Romov, predvsem na jugovzhodu države, ter spremembo zakona o romski skupnosti. Napoveduje pa tudi razmislek o sistemskih rešitvah, ki bi nadomestile projektne rešitve, ter pripravo krovnega zakona za italijansko in madžarsko manjšino.

Vonta, ki je kot državna sekretarka v kabinetu premierke pristojna za vzpostavitev dialoga s civilno družbo in koordinacijo državljanških pobud, je sicer vlada ne eni prejšnji seji imenovala tudi za predsednico vladne komisije za zaščito romske skupnosti.

Vlada pa je v začetku meseca še odločila, da bo urad za narodnosti znova samostojen. Aprila lani je namreč prešel najprej pod okrilje notranjega ministrstva, maja letos pa se je z novelo zakona o državni upravi področje pravic narodnih skupnosti preselilo pod okrilje kabineta predsednice vlade.

Vonta je za vodenje urada sicer že 9. julija pooblastila kar predsednica vlade Alenka Bratušek, vendar po odloku o ustanovitvi urada za narodnosti tega vodi bodisi direktor bodisi državni sekretar. Direktorja pa imenuje in razrešuje vlada na predlog predsednika vlade. Direktor je za delo urada odgovoren predsedniku vlade.

Za urejanje infrastrukture romskih naselij bo na voljo tri milijone evrov

Romic

Po tem, ko je vlada v rebalansu letošnjega proračuna izbrisala postavko za sofinanciranje infrastrukture v romskih naseljih, so jo po protestu županov in Zveze Romov vrnil v proračun. Za urejanje infrastrukture romskih naselij bo na voljo tri milijone evrov.

Občinam, ki so bile v skladu z aprila končanim razpisom za urejanje osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih upravičene do treh milijonov evrov, so po rebalansu državnega proračuna ostale brez denarja. Postavko so v rebalansu proračuna namreč kar izbrisali, kar pa je močno razjezilo tako Rome, kot tudi občine, ki so bile upravičene do teh sredstev.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki je objavilo razpis, bi moralo že 14. junija izdati sklepe o dodelitvi finančnih sredstev,

a tega zaradi varčevalnega ukrepa niso storili. Namesto tega, so v skopi izjavi sporočili, da se končuje razpis za sofinanciranje projektov v romskih naseljih za leto 2013, sklepe o izbiri pa da bodo občinam posredovali po končanem postopku rebalansa državnega proračuna. Za sredstva se je s 25 projekti potegovalo kar 15 občin. Ukinitve postavke proračuna bi prizadela sedem občin, ki so uspešno kandidirala za sredstva. Občina Cankova je zaradi birokratske napake že lansko leto ostala brez sredstev, letos pa so uspešno kandidirali s štirimi projekti v skupni višini 400.000 evrov. Župan Drago Vogrinčič je zaradi tega že minuli mesec javno pozval pomurske poslance, da ukrepajo glede omenjene problematike. Zveza Romov Slovenije je na predsednika Državnega zbora Janka Vebra ter vse poslanske skupine

naslovila pobudo za vložitev dopolnila na rebalans letošnjega proračuna, s katerim bi ponovno zagotovili sredstva za sofinanciranje izgradnje infrastrukture v romskih naseljih. Predsednik zveze Jožek Horvat - Muc je v pobudi zapisal, da Romi razumejo težave, v katerih se je znašla država in so po svojih močeh pripravljeni sodelovati pri varčevanju in reševanju iz krize, vendar bi zaustavitev financiranja urejanja romskih naselij imela katastrofalne posledice tako za Rome in občine z romsko populacijo, kot tudi za ugled naše države.

Parlamentarni odbor za finance in monetarno politiko ob obravnavi rebalansa letošnjega proračuna je na pobudo koalicije postavko v višini treh milijonov evrov vrnil v proračun ob sprejemu rebalansa, proračun pa je podprl tudi Državni zbor.

8. april – svetovni dan Romov

Urad za narodnosti RS

8. aprila, na obletnico prvega svetovnega kongresa Romov v Londonu leta 1971, Romi po vsem svetu praznujejo svetovni dan. Pripadnicam in pripadnikom romske

skupnosti v Sloveniji ob njihovem prazniku iskreno čestitamo.

Na Ministrstvu za notranje zadeve in javno upravo ocenjujemo, da je romska skupnost s svojo zavzetostjo, organiziranostjo in pripravljenostjo na sodelovanje ter

z iskanjem ustreznih rešitev za izboljšanje položaja svojih pripadnic in pripadnikov v zadnjih letih doživela velik napredek. Služba za narodnosti opravlja strokovne naloge, ki zadevajo položaj, pravice, obveznosti in razvojne možnosti romske skupnosti, potrebne za uresničevanje odgovornosti in obveznosti Vlade RS, ki izhajajo iz Ustave RS

in veljavnih predpisov, če to ne sodi v področje drugih državnih organov oz. organov samoupravnih lokalnih skupnosti. Služba za narodnosti spremlja izvajanje Zakona o romski skupnosti, ki je bil sprejet leta 2007, in ukrepov iz Nacionalnega programa ukrepov Vlade RS za Rome za obdobje 2010–2015, ki se nanaša na področja bivanjskih razmer, izobraževanja, zaposlovanja, zdravja, kulturne, informativne in založniške dejavnosti ter osveščenosti in boja proti diskriminaciji.

Na podlagi Drugega poročila o položaju romske skupnosti v Sloveniji, ki ga je Vlada RS sprejela novembra 2012, je največ pozitivnih premikov mogoče opaziti na področju vzgoje in izobraževanja. Pripravljena je bila dopolnjena verzija Strategije vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji, na njeni podlagi pa izvedeni številni ukrepi (npr. romski pomočnik, izbirni predmet romska kultura, ukrepi za večje vključevanje romskih otrok v predšolsko vzgojo itd.). Na tem področju je zelo uspešno tudi črpanje evropskih sredstev. Na področju zaposlovanja se povečuje število vključenih Romov v različne zaposlitvene programe, posebej namenjene ranljivim skupinam. Kar zadeva kulturno dejavnost se je skozi leta izoblikoval uspešen di-

namičen model storitev za romsko skupnost, ki si prek normativnih, organizacijskih in finančnih instrumentov prizadeva za koherentno politiko. Kot pozitivne se lahko oceni tudi aktivnosti na področju osveščanja in boja proti diskriminaciji (npr. kampanja Dosta, usposabljanje uslužbencev javne uprave, financiranje romskih in drugih organizacij za izvajanje dejavnosti na tem področju itd.) ter napore, ki jih je v zadnjih letih pri zagotavljanju varnosti na območjih z večtničnimi skupnostmi naredila policija (npr. preventivne aktivnosti policije in mediacija pri reševanju konfliktov med samimi pripadniki romske skupnosti in med Romi in večinskimi prebivalstvom).

Manj napredka je zaznati na področju zdravja in bivanjskih razmer, zato si bomo na ministrstvu tudi v prihodnje prizadevali, da v okviru svojih pristojnosti vplivamo na izboljšanje stanja na teh področjih. Neurejene bivanjske razmere Romov v nekaterih romskih naseljih v Sloveniji kljub naporom države ostajajo problem, ki ga je treba rešiti. Strokovna skupina za reševanje prostorske problematike romskih naselij, ki je delovala pri nekdanjem Ministrstvu za okolje in prostor, je pripravila strateški okvir za urejanje romskih naselij (ta zajema analizo stanja in predlo-

ge ukrepov), vendar je od pripravljenosti občin odvisno, ali bodo gradivo uporabile. Dejstvo namreč je, da je skladno z veljavno zakonodajo področje urejanja prostora in prostorsko načrtovanje izvirna pristojnost občin, državni resorji pa s svojimi finančnimi spodbudami v okviru javnih razpisov skrbijo za ureditev osnovne infrastrukture znotraj romskih naselij. Tak razpis za leto 2013 je trenutno v teku na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Položaj romske skupnosti skladno z zakonom spremlja tudi Komisija Vlade RS za zaščito romske skupnosti, katere člani so poleg predstavnikov državnih organov tudi predstavniki romske skupnosti in občin, kjer živijo Romi. V okviru te komisije je bila oblikovana tudi posebna delovna skupina za spremljanje realizacije projektov sofinanciranja osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih, v kateri je aktivno tudi naše ministrstvo. Delovna skupina nudi strokovno pomoč in svetuje vsem občinam, ki izpolnjujejo pogoje za prijavo na razpis. Delovna skupina bo tako kot do sedaj tudi v prihodnje obiskovala občine, v katerih živijo Romi, še zlasti na Dolenjskem, kjer je največ romskih naselij brez urejene komunalne infrastrukture.

Svetovni romski kongres - Themeskru romanu kongres

Romic

V romunskem Sibiju je od 6. – 8. aprila potekal Svetovni romski kongres, ki so se ga udeležili tudi slovenski predstavniki. Na kongresu so med drugim izvolili novo vodstvo Svetovne romske zveze.

Predsednik je postal romunski romski kralj Florin Cioaba, predsednik parlamenta Dragoljub Ackovič iz Srbije, ena izmed podpredsednic pa Esmă Redžepova iz Makedonije. Predsednik Rom-

skega Krisa- razsodišča je postal Vanja Barija iz Rusije. Komisar za izobraževanje pri Svetovni romski zvezi je postal Jožek Horvat-Muc iz Slovenije, na mesto sekretarja Svetovne romske zveze je bil izvo-

ljen Radul Bumbu iz Romunije.

Na 8. mednarodnem romskem kongresu se je zbralo 250 Romov iz 26 držav po celem svetu. Na kongresu so največ pozornosti namenili izobraževanju Romov. Novoizvoljeni predsednik, romunski romski kralj Florin Cioaba meni, da bo v naslednjih štirih letih narejen napredek za Rome, izboljšali bodo sodelovanje z evropskimi institucijami, pripravili strategijo na podlagi izkušenj in z vladaми postavili dialog ter lobirali za boljši položaj Romov.

V Romuniji živi približno 3 milijonov Romov, kar je okoli 10 odstotkov celotne populacije. Romi v tej državi še naprej trpijo diskriminacijo, tako s strani uradnikov kot zasebnikov. Področja diskriminacije so: neprimerne nastanitve, nizka izobrazba, neustrezna zdravstvena oskrba in velika brezposelnost, pojavljata pa se tudi sovražni govor in nasilje. Predsednik parlamenta Dragoljub Acković iz Srbije si želi, da bi lahko novemu

vodstvu uspelo narediti več na izobraževanju.

Esma Redžepova iz Makedonije meni da je še vedno veliko predhodkov do Romov. Za primer dobrih praks izpostavila svojo državo, kjer imajo svojo občino, romskega ministra in svoje predstavnike v parlamentu.

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je sprejel predstavnike romske skupnosti

Romic

Glavni namen pogovorov je bila seznanitev predsednika republike s prostorsko problematiko romskih naselij v Sloveniji.

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je sprejel predstavnike romske skupnosti. Na pogovorih pri predsedniku so bili s strani romske skupnosti: Svet romske skupnosti, Zveza Romov Slovenije, Forum romskih sve-

tnikov, Zveza Romov Dolenjske, Zveza romske skupnosti Umbrella, Romski akademski klub in Romsko društvo Romano Veseli; s strani drugih institucij: Vlasta Nussdorfer, varuhinja človekovih pravic s sodelavcema, Amnesty International Slovenija, predstavnika Službe za narodnosti MNZ, Komisija za reševanje romske problematike v Škocjanu in na Dolenjskem in prof.dr. Jernej Zu-

pančič z Oddelka za geografijo.

V uvodnem delu je prof.dr. Jernej Zupančič predstavil študijo o konceptih integracije romskih naselij v Sloveniji, ki jo je sam tudi vodil. Rezultati študije so pokazali, da se povečuje delež Romov, ki žive razpršeno ali v mešanih družinah, vendar pa še vedno večina (80%) živi v romskih naseljih. Problem slabih bivalnih raz-

mer je ena od glavnih razvojnih ovir pri vključevanju te skupine v slovensko družbo. Pogovori so se nadaljevali v luči konkretnih rešitev in predstavitvi usmeritev, ki bi pripeljali k sobivanju in urejenih bivanjskih razmerah za Rome.

Predsednik republike Borut Pahor je povedal, da se bo pri svojih rednih občinskih obiskih z župani pogovarjal tudi o romski problematiki s ciljem, da spodbudi lokalno skupnost, da zagotovi pogoje za izboljšanje bivanjskih razmer romske skupnosti v Sloveniji. Prisotni so se strinjali, da je legalizacija romskih naselij nujna,

zato je najprej potrebno najti način, kako to urediti. Ob tem so romski predstavniki opozorili, da je nujno tudi njih vključiti v proces reševanja tega problema. Predsednik se bo, ko bodo vse strani ocenile, da je to potrebno, vključil v pogovore s posameznimi akterji, civilnimi iniciativami in lokalnimi skupnostmi, saj meni, da je doseči cilj možno le s pogovori in prepričevanjem večine, da se najde rešitev za sobivanje.

Predsednik Republike Slovenije je med pogovori večkrat opozoril na to, da je današnja razprava le prvo srečanje in začetek pogo-

vorov, ki bodo v času njegovega mandata še sledili.

Foto: Tamino Petelinšek/STA

Ljubljana, 2. 7. 2013
sporočila za javnost

V počastitev dneva Romov se je dogajalo – So sa pijlu vašu romanu dij

Romic

Predsednik Državnega zbora Janko Veber je sprejel predstavnike romske skupnosti. Tradicionalnega srečanja ob svetovnem dnevu Romov so se udeležili predstavniki Sveta romske skupnosti Republike Slovenije, Zveze Romov Slovenije, Združenja Forum romskih svetnikov, Romskega informacijskega centra Anglunipe in Romskega akademskega kluba.

V Murski Soboti je Zveza Romov Slovenije in društvo Romani Union pripravilo osrednjo kulturno prireditev ob dnevu Romov. Za dobro vzdušje so poskrbele plesalke Balerima, glasbena skupina Rom Ton in skupina Damar. Romi v Sloveniji smo svetovni dan Romov zaznamovali s številnim prireditvami, na katerih je bil poudarek na ohranjanju romske kulture in je-

zika. Tako je bilo tudi z osrednjo proslavo. Ta dan za Rome ni le simboličen, saj pomeni zgodovinsko dejstvo, da smo Romi pred več kot 40 leti sprejeli v Londonu določene sklepe, ki so v prihodnosti pokazali pravo pot romski skupnosti. Predsednik države Borut Pahor je poudaril, da naj vzorčni primeri, kot je Murska Sobota, prevladujejo. Župan Mestne občine Murska Sobota Anton Štihec pa je med drugim povedal, da je Murska Sobota primer dobre prakse in vzor drugim delom Slovenije.

V mesecu aprilu je precej dogajanj posvečeno romski kulturi. Tako je bilo tudi v osnovni šoli Kuzma. Z glasbo, igro in plesom so približali pestrost romske kulture. V Kulturni dvorani so nastopili učenci osnovne šole Kuzma ter učenci gostujočih šol Črenšovci, Beltinci in Sveti Jurij. Zanimivost in pestrost v programu pa je sigurno pritegnila igra Rdeče jabolko. Dramsko igro so uprizorili učenci neromi, težav zaradi tega, ker so uprizarjali Rome ni bilo.

Od leta 1971, ko so na prvem svetovnem kongresu Romov v Londonu izbrali 8. april za svetovni dan Romov, Romi celega sveta praznujejo in obeležujejo ta dan s številnimi prireditvami, tudi v Lendavi. V gledališki in koncertni dvorani v Lendavi so se v torek, 9. aprila, na prireditvi Jaz sem jaz predstavile pevske in glasbene skupine, ki skrbijo za ohranjanje romske kulture in jezika. Vse prisotne je pozdravila predsednica Sveta romske skupnosti Republike Slovenije Janja Rošer. Prireditev so organizirali Vrtec Lendava, Dvojezična osnovna šola I Lendava, Dvojezična osnovna šola II in Dvojezična osnovna šola Genterovci. V programu pa so sodelovali tudi šolarji iz Hrvaške in Madžarske. Občinstvo je s svojim nastopom navdušila še romska glasbena skupina Mala Langa, ki se je tokrat predstavila v malo drugačni zasedbi.

Pred kratkim so na sedežu Zveze Romov Slovenije v Murski Soboti podpisali Dogovor o sodelovanju, da Inštitut za romološke študije, izobraževanje in kulturo v sodelovanju z MFDPS (Mednarodno fakulteto za družbene in poslovne študije Celje) in zavodom MRKSI (Management razvoja, kakovosti in strategije izobraževanja) zasnujejo visokošolski študijski program prve stopnje s področja družboslovnih ved z delovnim naslovom »Poslovanje in romska skupnost«, ki ga bodo izvajali v Murski Soboti. Dogovor o sodelovanju so podpisali Jožek Horvat Muc, direktor Inštituta za romološke študije, izobraževanje in kulturo, dr. Srečko Natek, dekan MFDPS ter dr. Valerij Dermol, direktor Managementa razvoja, kakovosti in strategije izobraževanja. Program bo zasnovan tako, da bo študentom dal temeljna znanja s področja poslovnih ved, velik poudarek pa bo na poznavanju romske kulture, zgodovine, umetnosti in jezika ter področjem, ki so pomembna za vključevanje Romov v družbo kot npr. izobraževanje, mediji, socialne politike. Prav zaradi tega sodelujoče organizacije predvidevajo, da bo program zanimiv tako za Rome, kot tudi za ljudi, ki živijo na območjih, kjer živi tudi romska skupnost, in bi tako program lahko prispeval tudi k boljšemu razumevanju na teh območjih.

ROMIC
Romski informativni center

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia

Romic

na frekvenci 97,6 MHz.

Predsednik Državnega zbora Janko Veber je v petek, 5. aprila 2013, sprejel predstavnike romske skupnosti.

Romic

Tradicionalnega srečanja pri predsedniku Državnega zbora ob svetovnem dnevu Romov so se udeležili predstavniki Sveta romske skupnosti Republike Slovenije pod vodstvom Janje Rošer, predstavniki Zveze Romov Slovenije pod vodstvom Jožka Horvata Muca, predstavniki Združenja Forum romskih svetnikov pod vodstvom Darka Rudaša, predstavniki Romskega informacijskega centra Anglunipe pod vodstvom Harisa Tahirovića in predstavniki Romskega akademskega kluba pod vodstvom Tine Friedrich. Na pogovoru je sodelovala tudi predsednica Komisije za peticije ter človekove pravice in enake možnosti Eva Irgl.

Predstavniki romske skupnosti so kot ključna področja težav Romov v Sloveniji izpostavili bivanjske razmere, izobraževanje, zaposlovanje in sovražni govor, pri čemer ugotavljajo, da je bilo na omenjenih področjih z različnimi programi in projekti storjeno marsikaj pozitivnega, a da bo potrebnega še veliko dela za izboljšanje razmer. Poudarili so, da je romska skupnost z minulim uspešnim delom dokazala, da so Romi sposobni sami oblikovati predloge in iskati rešitve, pogrešajo pa sogovornika na strani države, ki bi jim prislughnil in odigral vlogo posrednika med romsko skupnostjo in državnimi institucijami. V tem smislu obžalujejo ukinitvev

Urada za narodnosti in si želijo, da bi Državni zbor pogosteje razpravljaval o romski tematiki. Menijo, da je Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji potreben določenih sprememb in dopolnitev, predstavnik Foruma romskih svetnikov Darko Rudaš pa je predsedniku Državnega zbora izročil uradno pobudo za spremembo Ustave RS, v skladu s katero bi se romski skupnosti uradno priznal status manjšine, Rome pa bi po vzoru madžarske in italijanske narodne skupnosti zastopal poslanec v Državnem zboru. Kot je poudarili Rudaš, se je institut romskih svetnikov izkazal za zelo pozitivnega, saj so največji napredek pri reševanju romske problematike dosegle občine, ki so pokazale interes za dialog in sodelovanje.

Predstavniki Romov so opozorili, da romsko prebivalstvo zelo občuti gospodarsko krizo in med drugim pozvali, naj država ne krči sredstev za projekte, ki so se izkazali za zelo uspešne, pri čemer so izpostavili predvsem romske vrtce, romske izobraževalne inkubatorje in romske pomočnike, ki pomagajo pri premagovanju jezikovnih težav in bistveno izboljšujejo pismenost med Romi. Poudarili so, da bi morala učna pomoč Romom postati del sistema, med konkretnimi predlogi za izboljšanje razmer pa so navedli tudi romske obrtne cone, štipendije in dostopnost do študentskih domov za Rome štu-

dente, legalizacijo romskih naseelij, ustanovitev posebnega fonda za romske organizacije ter večjo zastopanost in avtonomnost Romov v organih odločanja o romski problematiki in pri sodelovanju na razpisih.

Predsednik Državnega zbora Janko Veber in predsednica Komisije za peticije ter človekove pravice in enake možnosti Eva Irgl sta pojasnila, da delovna telesa Državnega zbora pogosto obravnavajo romsko problematiko, pri čemer je razprava na delovnih telesih zaradi prisotnosti zainteresiranih skupin lahko bolj poglobljena kot na plenarni seji Državnega zbora. Predsednik Veber je pozdravil predloge, ki gredo v smer večje izobraženosti in zaposlenosti Romov in dejal, da bo pobudo za ustavno spremembo skrbno preučil in z njo seznanil poslanke in poslance.

Državni zbor je svetovni dan Romov tokrat obeležil tudi s projekcijo nagrajenih filmov na temo enakosti. Filmi so nastali v produkciji Društva zaveznikov mehkega pristanka, ki se od leta 2001 ukvarja z medijskim usposabljanjem mladih. Vsako leto prejmejo preko 70 kratkih filmov, v katerih mladi avtorji odsevajo današnjo družbo ter na ta način širši javnosti predstavljajo svoja mnenja in svoje poglede na svet. Med avtorji so tudi predstavniki različnih

manjšin, še posebej aktivni pa so mladi Romi, ki s tem dobijo možnost sooblikovanja lastne medijske podobe.

Udeležence projekcije sta uvodoma nagovorila predstavnik Društva zaveznikov mehkega pristan-

ka Tom Gomizelj in predsednica Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Eva Irgl, ki je avtorjem filmov zaželela, naj jim ne zmanjka ustvarjalnega poguma za ustvarjanje filmov, s katerimi pomembno prispevajo k

romski kulturi in identiteti in so posneti v duhu »strpnosti, ki nas vodi in drugačnosti, ki nas bogati«. Na projekciji je sodelovala tudi protagonistka predstavljenega filma »Na dolžnosti« Nataša Brajdič.

Podpisali Dogovor o sodelovanju

Romic

Na sedežu Zveze Romov Slovenije v Murški Soboti so 5. aprila 2013 podpisali Dogovor o sodelovanju, da Inštitut za romološke študije, izobraževanje in kulturo v sodelovanju z MFDPŠ (Mednarodno fakulteto za družbene in poslovne študije Celje) in zavodom MRKSI (Management razvoja, kakovosti in strategije izobraževanja) zasnuje visokošolski študijski program prve stopnje s področja družboslovnih ved z delovnim naslovom »Poslovanje in romska sku-

pnost«, ki ga bodo izvajali v Murški Soboti. Dogovor o sodelovanju so podpisali Jožek Horvat Muc, direktor Inštituta za romološke študije, izobraževanje in kulturo, dr. Srečko Natek, dekan MFDPŠ, ter dr. Valerij Dermol, direktor Managementa razvoja, kakovosti in strategije izobraževanja. Program bo zasnovan tako, da bo študentom dal temeljna znanja s področja poslovnih ved, velik poudarek pa bo na poznavanju romske kulture, zgodovine, umetnosti in jezika ter

področjem, ki so pomembna za vključevanje Romov v družbo kot npr. izobraževanje, mediji, socialne politike. Prav zaradi tega sodelujoče organizacije predvidevajo, da bo program zanimiv tako za Rome, kot tudi za ljudi, ki živijo na območjih, kjer živi tudi romska skupnost, in bi tako program lahko prispeval tudi k boljšemu razumevanju na teh območjih.

Klub romskih vzgojno-izobraževalnih asistentov

Samira Horvat, predsednica kluba romskih vzgojno-izobraževalnih asistentov

Klub romskih vzgojno-izobraževalnih asistentov je novo društvo, ki je ustanovljeno na ustanovnem zboru, 29. aprila 2013, v register društev pa je bilo vpisano 21. maja 2013. Društvo je prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje romskih pomočnikov, ki trenutno delujejo na OŠ in v vrtcih po celotni Sloveniji, kjer se nahaja romska populacija, in oseb, ki želijo delovati na tem področju. Pri izbiri imena našega kluba smo se romski pomočniki odločili, da se preimenujemo v asistente, zato je tudi namesto izraza pomočnik uporabljen naziv asistent.

Predsednica kluba je Samira Horvat, ki je kot dolgoletna romska pomočnica na šoli dala pobudo in tudi ustanovila Klub romskih vzgojno-izobraževalnih asistentov.

Romski pomočniki smo v preteklih letih našega delovanja na šoli in v vrtcu ugotovili, da je delo romskega pomočnika nujno potrebno, zato smo se odločili narediti še en korak naprej in pomagati romski populaciji do boljšega jutri.

Namen kluba je povezovanje romskih pomočnikov za doseganje ciljev in opravljanje nalog za strokovni dvig in uveljavitev stroke

romskega pomočnika na področju vzgoje in izobraževanja.

Naš cilj je:

- izboljšati socializacijo in integracijo,
- zmanjšati socialno izključenost in
- vplivati na razvoj socialne mreže ter
- izobrazbeno raven romske populacije.

Posebni program za etnično skupino Romov - PPERO

Rahela Hojnik Kelenc

V času od 13. maja do 04. julija 2013 smo na Ljudski univerzi Lendava izvajali Posebni program za etnično skupino Romov (PPERO). V program je udeležence napotil Zavod Republike Slovenije za zapo-

slovanje, Območna enota Murska Sobota.

Program smo izvajali na dveh lokacijah, in sicer v Kamencih in v Lendavi. PPERO je obiskovalo 18 udeležencev, v času našega druženja pa smo se dotaknili različnih tem od vzgoje otrok do medsebojnih odnosov, velik poudarek pa smo namenili razvijanju 8 ključnih kompetenc, predvsem komunikaciji v slovenskem jeziku in matematičnim spretnostim.

Vsa naša druženja so potekala v sproščenem in prijateljskem vzdušju, vsi v skupini smo bili enakovredni in med nami se je stakala prav posebna

vez. Tudi jaz, ki sem program vodila, sem se veliko naučila od svojih udeležencev in jih, sedaj ko smo 105-urni program zaključili, pogrešam, saj je vsak od njih postal nepogrešljiv del skupine. Ker so se pred zaključkom programa pričele šolske počitnice, so se nam zadnjih nekaj dni pridružili tudi otroci udeleženk, ki so program še dodatno popestrili.

Glede na to, da je velika večina udeležencev bila prisotna na več kot 90% programa, sklepam, da so tudi njim bile teme, ki smo jih obravnavali, zanimive.

Sodelovanje CSD in OŠ

Romic

MEDSEBOJNO SODELOVANJE CENTRA ZA SOCIALNO DELO MURSKA SOBOTA IN OSNOVNIH ŠOL NA PODROČJU PREPREČEVANJA NASILJA V DRUŽINI

Center za socialno delo Murska Sobota je v okviru Akcijskega načrta za preprečevanje nasilja v družini 2012-2013 v katerem je predvsem velik poudarek na preventivnih dejavnostih in osveščanju javnosti o problematiki nasilja v družini v mesecu maju in juniju izvedel strokovna srečanja v osnovnih šolah na območju Upravne enote Murska Sobota.

Strokovne delavke Manuela Vljaj, Sabina Kadila in Sandra Zemljak so skupaj z regijsko koordinatorko za obravnavo nasilja Tino Vukan organizirale štiri strokovna srečanja med centrom za socialno delo in skupinami osnovnih šol Upravne enote Murska Sobota, z namenom izboljšanja medsebojnega sodelovanja in učinkovitejše obravnave nasilja v družini, še posebej v primerih, ko so žrtve nasilja otroci.

Ravnateljem in šolskim svetovalnim delavcem je bil uvodoma predstavljen Zakon o preprečevanju nasilja v družini, ki je sicer v veljavi od leta 2008, vendar je pomembno, da se javnost vedno znova osvešča o problematiki nasilja v družini. Zakon o preprečevanju nasilja v družini je namreč prvi slovenski zakon, ki jasno opredeljuje različne vrste nasilja ter naloge in sodelovanje različnih državnih organov in nevladnih organizacij pri obravnavi nasilja v družini.

Otroci, kot ena izmed najranljivejših skupin so najbolj zavarovani. Zakon namreč določa, da je otrok žrtev nasilja, tudi če je le navzoč pri izvajanju nasilja nad drugimi družinskimi člani.

Izjemno pomembna je dolžnost prijave. Organi in organizacije, ki pri svojem delu izvedo za okoliščine na podlagi katerih je lahko sklepati, da gre za nasilje v družini, so o tem dolžni takoj obvestiti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo ter izvesti vse postopke in ukrepe, ki so potrebni za zaščito žrtve glede na stopnjo njene ogroženosti.

Na šolah smo predstavili predvsem konkretne naloge strokovnih delavcev centra za socialno delo pri obravnavi nasilja nad otroki. Ko center za socialno delo prejeme informacijo o sumu nasilja v družini se nemudoma odzove, prouči informacijo, o sumu kaznivega dejanja obvesti policijo ter izvede vse potrebne ukrepe za zaščito žrtve. Žrtvam se nudi svetovalna pomoč z namenom prekinitve nasilnega odnosa in povečanja varnosti. Center za socialno delo ni dolžan nuditi pomoči le žrtvam nasilja temveč tudi povzročiteljem nasilja, ki jih je potrebno seznaniti z različnimi oblikami pomoči.

V primeru nasilja so posebne skrbi deležni mladoletni otroci, saj ima doživljanje in izpostavljenost nasilju za otroke dolgoročne posledice, ki se na otrocih manifestirajo na različnih področjih, tako na čustvenem, fizičnem, socialnem, kot tudi na pod -očju izobraževanja. Dalj časa je otrok izpostavljen nasilju, večje so posledice, zato je izjemno pomembno, da se nasilje čim prej zazna in prijavi.

V primeru, da je otrok v družini ogrožen center za socialno delo po uradni dolžnosti uvede javno pooblastilo za zaščito otrok na podlagi Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, v okviru katerega ugotavlja sum ogroženosti otroka, predvsem z namenom, da se družini nudi pomoč in da se ustvarijo razmere za zdrav, skladen osebni razvoj otroka.

Center za socialno delo pa družini v okviru pomoči nudi tudi socialno varstvene storitve, predvsem pomoč družini za dom in socialno varstveni program preve litive. Socialno varstvena storitev pomoč družini za dom predstavlja predvsem pomoč pri urejanju odnosov med družinskimi člani, pomoč pri skrbi za otroke in usposabljanju družine za opravljanje njene vloge v vsakdanjem življenju. Osnovna naloga oziroma poslanstvo stroke socialnega dela je predvsem v nudenju pomoči družini ali posamezniku. S tem vodilom se strokovni delavci

največkrat želimo približati našim uporabnikom in jim preko socialno varstvenih programov pomagamo, da ustvarijo takšne medsebojne odnose v katerih bo 90 mladoletni otroci lahko zaživel v zdravem in mirnem družinskem okolju, kjer bodo prejeli !popotnico za samostojno odraslo življenje. Nudjenje pomoči v okviru nalog za preprečevanje nasilja, postopkov za zaščito mladoletnih otrok in vključitev družine v svetovalno delo si strokovni delavci centra za socialno delo ne moremo predstavljati brez multidisciplinarnega timskega dela, kar pomeni, da se v obravnavo morajo vključiti tudi drugi strokovni delavci različnih institucij, ki bistveno lahko pripomorejo k sami učinkoviti obravnavi načrta pomoči družini. Socialna preventiva predstavlja sistem ukrepov in programov, s katerimi se preprečujejo socialne stiske in težave uporabnikov. Tovrstno delo je še dodana vrednost strokovne pomoči družinam in jim nudi dodatno vključitev v različne programe. Tako na Centru za socialno delo Murska Sobota izvajamo naslednje preventivne programe: šola za 1 starše, dnevni center za otroke in mladostnike Kekec, laična pomoč družini, v svoje delo pa vključujemo tudi prostovoljce, ki jih veseli delo z družinami, predvsem z otroci.

Strokovno delo CSD ne sme in ne more biti samo ukrepanje v okviru javnih pooblastil oziroma zakonov, ampak je usmerjeno v nudenje pomoči posamezniku ali družini v kolikor si seveda le ti želijo spremembe in je usmerjeno v tovrstno pomoč, ki bo po meri posameznika, ki se je odločil, da bo pomoč sprejel. Velikokrat se zgodijo pri družini premiki, ki na zunaj niso vidni so pa pomembni za uporabnika iz katerih potem lahko gradi svoje nadaljnje življenje.

V povezavi s problematiko nasilja v družini smo spregovorili tudi o medvrstniškem nasilju, ki je med mladostniki v Sloveniji zelo razširjeno. še posebej smo izpostavili t.i. cyber nasilje, gre za trpinčenje , ustrahovanje preko interneta ali mobilnih telefonov, ki mu bo v prihodnje potrebno nameniti veliko pozornosti tudi na šolah. Nasilje med vrstniki je namreč stopilo iz šolskih klopi in dvorišč v otroške sobe preko računalnikov in mobilnih telefonov. Postalo je subtilno, nenadzorujoče in zato še toliko bolj nevarno za odraščajoče mladostnike.

Vsi udeleženi so tovrstna delovna srečanja ocenili kot pozitivna, dogovorili smo se za nadaljnje sodelovanje, vse z namenom resnično učinkovite pomoči otrokom, ki so bili izpostavljeni nasilju. V jesenskih mesecih se bodo strokovna srečanja nadaljevala v vrtcih in srednjih šolah.

Pripravile:

Sandra Zemljak, univ.dipl.soc.

Sabina Kadila, univ.dipl.soc.del.

Manuela Vlaj, univ. dipl. prav.

mag. Nataša Meolic, v. d. direktorice

REPUBLIKA SLOVENIJA

CENTER ZA SOCIALNO DELO MURSKA SOBOTA

ROMIC
Romski informativni center

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia
Romic na frekvenci 97,6 MHz.

Na Ljudski univerzi Murska Sobota se je dogajalo

Alenka Kučan

Na Ljudski univerzi Murska Sobota, smo ob izvajanju ostalih programov namenjenih izobraževanju odraslih in vseživljenjskemu učenju, v spomladanskem obdobju 2013 izvajali tudi dva izobraževalna programa, v katerih smo želeli predvsem Romskim udeležencem ponuditi znanja za njihovo uspešnejše delovanje v vsakdanjem življenju, na trgu dela, v izobraževanju ali pri opravljanju njihovega poklica.

Posebni program za etnično skupino Romov

V mesecu maju in juniju je potekal Posebni program za etnično skupino Romov (PPERO), ki je namenjen udeležencem z nedokončano ali dokončano osnovno šolo ali nižjo poklicno izobrazbo, ki so že dalj časa brezposelni in se tudi dalj časa niso vključevali v kakšno drugo obliko vseživljenjskega učenja in izobraževanja.

Program smo na Ljudski univerzi Murska Sobota razvili pred skoraj desetletjem in od takrat ga uspešno izvajamo v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje.

Namen programa je spodbuditi romske udeležence k vključevanju v izobraževanje, pridobivanje izobrazbe ali poklica, omogočiti jim osvežiti ali na novo pridobiti določena znanja in kompetence

potrebne za uspešno učenje, vključevanje na trg dela in v lokalno okolje, hkrati pa poglobiti in oza-vestiti znanje udeležencev o romski kulturi in jeziku, ter pomembnosti njenega ohranjanja.

Tako so udeleženci tudi tokrat v 105 urah projektne učenja in delavnic, pridobivali znanja potrebna za učinkovito in uspešno delovanje v vsakdanjih življenjskih situacijah, ter pri iskanju in oblikovanju svoje izobraževalne in poklicne poti, pri tem pa posebno pozornost namenili tudi romski kulturi in uporabi romskega jezika.

Vsako srečanje je bilo vsebinsko zaokroženo. Govorili smo o pomenu družine, odnosih znotraj nje in spremembah v sodobnem družinskem življenju. Med sprehodom po domačem mestu smo se poleg

pomembnejših stavb, uradov in znamenitosti seznanili tudi z digitalnim fotografiranjem. Pri spoznavanju dežele se nismo ustavili pri domačem kraju in prekmurskem okolišu, temveč smo svoje znanje razširili na celotno slovensko pokrajino in svet, nismo pa pozabili tudi na Evropo in Evropsko unijo.

Svoje znanje smo nadgradili tudi na naravoslovnih področjih; od človeškega telesa, bolezni, higijene, pomena voda in ekologije, do zdravega načina življenja in uporabe zelišč.

Poseben sklop srečanj je bil namenjen računalniškemu opismenjevanju, saj večina udeležencev programa še ni imela stika z računalnikom. Naučili so se pisati in oblikovati besedilo, ter uporabljati svetovni splet. Udeleženci programa so nova znanja z navdušenjem sprejeli in upamo, da bodo svoje znanje še nadgrajevali.

Tudi tokrat nismo pozabili na slovenski jezik in njegovo pravilno uporabo. Romsko zgodovino smo spoznali od izvora v Indiji do naseljevanje v Evropi in Sloveniji, seznanili smo se z odnosom do Romov različnih

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽOSTI

ZAVODI REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPOSLOVANJE

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

družbah in zgodovinskih obdobjih, z organiziranostjo Romov v sodobnem času, romsko himno in zastavo, znanimi predstavniki Romov doma in po svetu, ter šegami in navadami, ki jih še danes srečujemo v romskih naseljih in družinah.

 UŽU MI
usposabljanje za most do
življenjsko izobrazbo
uspešnost

Usposabljanje za življenjsko uspešnost – Most do izobrazbe

Od februarja do junija smo na Ljudski univerzi Murska Sobota izvajali program Usposabljanje za življenjsko uspešnost Most do izobrazbe. Tokrat je bila skupina skoraj v celoti sestavljena iz romskih udeležencev. Sedmim brezposelnim udeležencem, ki so zainteresirani za nadaljnje izobraževanje, oziroma si želijo delati kot romski pomočniki ali kako drugače pomagati pri vzgoji in učenju romskih otrok, se je pridružilo devet rom-

skih pomočnikov, ki so zaposleni v vrtcih in osnovnih šolah na področju Prekmurja in Maribora. Romске pomočnike je na izobraževanje napotil njihov delodajalec, Ljudska univerza Kočevje, predvsem z namenom, da pridobijo dodatna znanja na področju nujenja učne pomoči, uporabe različnih učnih metod, spoznavanja metod motivacije in socializacije v skupini ipd..

Skupini primerno se je prilagodila tudi organizacija in izvedba programa. Izobraževanje se je opiralo predvsem na temeljna znanja in spretnosti, socialne spretnosti, vseživljenjsko učenje in aktivno državljanstvo.

V 120 urah učenja v modulih s kombinacijo samostojnega učenja, smo nadgradili računalniška znanja (delo z besedilom, s preglednicami v Excelu, s svetovnim spletom, predstavitev v PowerPointu in Preziju), pridobili večšine poučevanja in nujenja pomoči pri učenju slovenskega in nemškega jezika, spoznali nekatere nove metode učenja, socialne igre, didaktične pripomočke...

V izobraževanje smo vključili tudi zdrav način življenja, ki je pomemben za uspešno funkcionir-

ranje, učenje in ohranjanje mentalnega in fizičnega zdravja posameznika in skupine.

Vsi udeleženci so program uspešno zaključili in si pridobili javno veljavno potrdilo.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

»Operacijo delno financira Evropske unije iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 - 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve: Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.«

ROMIC
Romski informativni center

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia
RomiC na frekvenci **97,6 MHz.**

Ekipa prve pomoči Rdečega križa Murska Sobota

Romic

V okviru 19. izbirnega regijskega preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa v Pomurju je na štirih delovnih mestih svoje znanje pokazalo 13 ekip prve pomoči, od tega dve iz Madžarske in ena iz Hrvaške. Letošnje regijsko preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči je bilo namenjeno preverjanju delovanja in usposobljenosti

v nujenju prve pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. Reševali so utopljenko, ponesrečence v prometni nesreči in druge poškodovane. Na tekmovanju je sodelovala tudi prva romska ekipa prve pomoči v Evropi iz Pušče, ki je tekmovala kot prva ekipa prve pomoči Rdečega križa Murska Sobota in osvojila prvo mesto in bo 5. oktobra letos sodelovala na državnem pre-

verjanju usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa v Velenju.

Telu 19. izbirnu regijakru preverjanje usposobljenosti le ekipen so hi vaši eršti pumut zi Civilna zaščita te Rdeči križ andu Pomurje, pru štaur butjakre heji pumaru sikavibe sikade 13 ekipi vaši eršti pumut, duj sana andru ungri te djik andri Hrvaška. Udoj sinja te i eršti romani ekipa vaši eršti pumut sej hi edini andi evropa, te hili sar ekipa vaši eršti pumut zu Rdeči križ Murska Sobota. Lekfider sinja i romani ekipa, sej andu 5. oktober adauh berš žala pru državakru preverjenje andi Velenje.

Zmaga ekipe prve pomoči

Samira Horvat, članica ekipe

Ekipa prve pomoči je nastala v letu 2009, ko nas je sedem vaščanov Pušče začutilo željo po novem znanju in željo pomagati sočloveku v primeru naravnih in drugih nesreč. Po zaključenem 70-urnem tečaju prve pomoči, ki smo ga zaključili z uspešno opravljenim izpi-

tom smo si pridobili formalni naziv pomožni bolničar. Od takrat ekipa uspešno deluje in si prizadeva doseči najboljše možne rezultate.

Že na našem prvem preverjanju usposobljenosti, ki je leta 2009 potekalo v Murski Soboti, smo se uvr-

stili med prve štiri ekipe. V Gornji Radgoni smo leta 2010 dosegli tretje mesto, leta 2011 in 2012 pa se zaradi objektivnih razlogov ekipe nismo udeležili preverjanj.

1. junija 2013 se je ekipa ponovno in odločno udeležila preverjanja usposobljenosti, ki je potekalo v Murski Soboti ter se z največjim številom doseženih točk uvrstila na prvo mesto.

Kot zmagovalci v Pomurski regiji bomo na državnem preverjanju usposobljenosti ekip, ki bo oktobra 2013 v Velenju, zastopali naše Pomurje.

V ekipi smo seveda tudi člani iz Kluba romskih vzgojno-izobraževalnih asistentov, kar je dokaz več naše vsestranske aktivnosti.

Romska gostilna - ROMANI KAFENAVA

Fatmir Bečiri

Romska gostilna je projekt s katerim koordinator EPEKA in partner ROMSKO DRUŠTVO ROMANO PRALIPE MARIBOR želi vzpostaviti vzorčni primer prve Romske gostilne v Mariboru, Sloveniji in EU. Romska gostilna - Romani kafenava bo delovala po principu socialnega podjetništva z namenom zaposlitve oseb iz ranljivih skupin - romske manjšine in v kolikor bo gostilna imela dobiček, se bo akumuliral za vzpostavitev novih gostiln z namenom zaposlitve še več Romov in Romkinj. Projekt Romska restavracija bo

imel več učinkov in sicer obuditev pozabljenega, ohranitev romske umetnosti, kulinarike, kulture in romskega jezika. Med drugim pa tudi motivirati in vključiti Rome k zaposlitvi, v družbo in povečanje njihove samozavesti.

Dne 25.01.2013 je potekala prva delavnica kuhanja z namenom, da bi se v praksi pokazalo, kje so pasti vodenja prave gostilne. Delavnica je potekala na višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem v Mariboru. Pripravljale so se jedi, značilne za Rome, ki živijo v štajerski prestolnici in so večinoma prišli v zadnjih desetletjih s Kosova. Za odprtje prve romske restavracije pri nas in v Evropi bomo namreč potrebovali izkušene roke, ki bodo poskrbele za prazne želodce na stotine ljudi. Prva kuharska delavnica je bila uspešna in zdaj vsi vpleteni še bolj z nestrpnostjo pričakujemo, kdaj bomo dobili prostore, da bo restavracija Romani kafenava zares zaživela in zadovolji-

la brbončice lačnih gostov.

Glavna je gospa Ajša. Ona res kuha vsepovsod, kjer se kaj dogaja, na rojstnih dnevih, pogrebih, porokah. Ona je glavna kuharica za vse Rome v Mariboru. Ona je učila kuhati naše žene, zdaj pa bo tudi mlade v restavraciji.

Kot predsednik mariborskih Romov sem prepričan, da bo restavracija prinesla veliko pozitivnega: »Romi imamo bogato kulturo. Smo tudi prijazni in gostoljubni, zato želimo te lastnosti pokazati Mariboru in vsej Sloveniji«.

V letošnjem letu natančneje v mesecu avgustu se prične izobraževanje romskih kuharjev in natakarjev. Po končanem izobraževanju bodo tisti, ki ga bodo uspešno zaključili dobili zaposlitev v Romski restavraciji.

Otvoritev restavracije pa je predvidoma konec tega leta ali v začetku leta 2014.

Projekt je financiran s strani EU - Evropski socialni sklad in MDD-SZ in jim gredo vse pohvale.

Večer romske kulture v Piranu

foto in tekst Barbara Kožar

Medobčinsko Romsko društvo Primorske MRO DADA je v soboto 11.05.2013 na Tartinijevem trgu v Piranu izpeljalo prireditev Večer romske kulture in tako že tretje leto zapored predstavilo širši javnosti svojo barvito življenje in kulturo. Piran je s tem ponovno pokazal, da je odprto mesto za vse kulture tega sveta. Na obali je že davno našla svoj dom romska populacija. Pestrega večera ni moglo pokvariti niti slabo vreme. Poleg domačinov in naključnih radovednih obiskovalcev so se prireditve udeležili tudi Romi iz Istre, notranjosti Slovenije ter iz Prekmurja. Med njimi je bil tudi predsednik Zveze Romov Slovenije Jože Hor-

vat- Muc. Predstavili so pestro tradicijo obrti, kulinariko in seveda glasbo. V programu so v glasbeno plesnih nastopih navdušili skupina Romano jilo, glasbeniki ter gledališka skupina Romani Union iz Murske Sobote. Z glasbeno skupino pa je svojo premierno pesem

odpela predsednica društva MRO DADA Zalika Cener, ki se prizadevno trudi za predstavitev Romov na Obali.

Romska kultura zavzela središče Pirana

Romic

Tartini rajal v romskem ritmu.

Pred leti ustanovljeno Medobčinsko romsko društvo Primorske Mro dada (moj oče) je na Tartinijevem trgu v Piranu izpeljalo večer romske kulture in tako že tretje leto

zapored predstavilo širši javnosti svojo bogato in barvito življenje in kulturo. V programu so v glasbeno-plesnih nastopih navduševali romsko plesna skupina Romano Jilo iz Lendave, gledališka skupina Romani Union iz Murske Sobote in novo ustanovljena glasbena skupina Naj

Band iz Pušče. Med udeleženci je bil prisoten tudi predsednik Zveze Romov Slovenije.

Romski El Clasico pripadal NK Romi

Romic

8. junija je bila odigrana tekma 28. kola I. MNL med NK Roma in NK Pušča. Slavili so nogometaši NK Rome z rezultatom 3:0.

Tekma med omenjenima ekipama že od nekdaj velja za romski derbi in nič drugače ni bilo tudi tokrat, ko si je tekmo ogledalo okrog 300 gledalcev. Med tekmo je bilo čutiti napetost, kajti obe ekipi sta želele zmago. Glavni sodnik je v 48 minuti zapiskal na najstrožjo kazen, katero so domačini izkoristili in povedli z 1:0, natančen iz 11

metrov je bil Simon Baranja. Proti koncu tekme in sicer v 75 minuti je zadel Davor Horvat in v 89 minuti še tretjič zatresel mrežo NK Pušče Aleks Horvat.

Postavi ekip NK Roma:

1 Baranja Andreas, 15 Grebenar Jasmin, 16 Grebenar Milivoj, 13 Horvat Tomislav, 9 Baranja Simon, 4 Horvat Davor, 17 Kovač Albert, 7 Horvat Matej, 5 Horvat Sebastjan, 14 Pestner Leandro, 40 Bogičevič Zvonko.

NK Pušča:

92 Šarkezi Andrej, 5 Kovač Goran, 14 Manuel Šarkezi, 18 Cener Romeo, 7 Horvat Benjamin, 15 Horvat Valentino, 11 Marijo Horvat, 8 Rozman Vladimir, 3 Kovač Branislav, 17 Lukač Zlatko, 16 Kovač Moreno.

Romsko društvo Galeo Kuzma

Romic

V občini Kuzma kjer živi približno 100 Romov so z namenom, da ohranijo romsko kulturo ustanovili plesno romsko društvo Galeo. Maja so se člani društva predstavili na proslavi, ki so jo pripravili ob ustanovitvi društva. Pobudnik in predsednik društva je tamkajšnji romski svetnik Joško Baranja. V društvu si želijo sodelovanja z občinsko upravo in dobiti primerne prostore za izvajanje svojih programov in dejavnosti.

Društvo Galeo so ustanovili, ker se želijo predstaviti širši javnosti, do sedaj namreč niso bili prepoznavni. Romski svetnik Joško Baranja želi predvsem pomagati in Rome predstaviti na drugačen način.

V društvu želijo sodelovati tudi z neromi in dobiti primerne prostore za izvajanje svojih programov in dejavnosti. »V občini Kuzma imamo Romi probleme z elektriko, dejstvo je, da je situacija slaba, hiše imamo slabe, potrebna je legalizacija, sedaj bomo dobili asfalt, veliko stvari je še potrebno postoriti«, pravi predsednik društva in romski

svetnik Joško Baranja.

Občina Kuzma je društvu Galeo pomagala pri ustanovitvi društva in pri nakupu noš za plesno skupino. V društvu tudi v prihodnje upajo na uspešno sodelovanje.

Andi občina Kuzma khauj žijn skoro 100 Roma, khaj kamen te ferikijrel i romani kultura, kerde romano društvo Galeo. Angjunu zu društvu hi te romanu svetnik andi lengri občina. Zu društvu pumenge kivamninen te kijrel khetaun buti le gurjenca te hot djirinahi heju hot šej kerna pumare programja. I Občina Kuzma le društvo-ske Galeo pomožindja te kijrel u društvu te kinde lenge u futi vašu khelibе. Zu društvu pumenge pa kivanninen mik durider lachi buti.

Moj prvi stik z Romi

Stožer Mihaela

Sem Stožer Mihaela in sem Mariborčanka. Ker sem bila nekaj časa brez zaposlitve me je Zavod za zaposlovanje vključil v program javnih del z nazivom: Pomoč društvu pri organiziranju in izvajanju dejavnosti in sicer v ROMSKO DRUŠTVO ROMANO PRALIFE Maribor. Ko sem slišala informacijo v katero organizacijo sem

vključena preko javnih del sem postala prestrašena in zmedena, obenem pa vesela, da sem dobila zaposlitev. Nisem vedela kako bom delala z Romi, kakšni ljudje so, v mislih se mi je porajalo veliko vprašanj, odgovorov pa od nikoder. Ko sem prišla prvi dan k g. Fatmir Bečiriju sploh nisem vedela kako se naj obnašam, kako se naj

pogovarjam, sploh pa nisem imela predstave kako delo v društvu poteka. Moram pa povedati, da me je gospod zelo lepo sprejel, bil je prijazen, razložil mi je s čem se društvo ukvarja, kakšne so glavne naloge društva in kako poteka delo v pisarni da le-ta posluje uspešno. V tistem dnevu sem zvedela, da se društvo ukvarja z različnimi priveditvami na področju kulture, nudi se pomoč Romom, ki so v stiski,

zelo veliko pa se naredi na področju izobraževanja. Bila sem zelo presenečena, ker takšnega odziva sploh nisem pričakovala in moji dvomi o poteku dela v RD so izginili. Vendar še vedno pa sem se spraševala kako bo z ostalimi Romi, ki prihajajo po pomoč v RD. Vendar tudi ob prvem obisku člana RD, ki je takrat rabil pomoč sem tudi glede tega mnenje spremenila. Kateri koli Rom je v času, od kar

delam v društvu, obiskal pisarno iz takšnih ali drugačnih razlogov je bil prijazen predvsem pa kulturn in takrat sem videla, da informacije, ki sem jih prejela o Romih ne držijo. Na svojem delovnem mestu se počutim odlično in svoje delo opravljam z veseljem, saj so vsi z menoj prijazni še posebej pa predsednik RD Romano Pralipe, prav tako pa sem se z njegovo pomočjo v tem kratkem času veliko naučila.

Snemanje na OŠ Bršljin

Bojana Rozman

Gospa Tina Antončič je 4. aprila 2013 kot novinarka informativne oddaje za otroke in mlade Infodrom s snemalno ekipo prišla na našo šolo in pripravila prispevek o tem, kdo so Romi, od kod so prišli in kakšna je njihova kultura. Veliko otrok je o Romih do takrat le slišalo, zato so se v uredništvu na Radioteleviziji Slovenija v Ljubljani odločili, da gledalcem predstavijo to kulturo skozi njihove oči. Prispevek je bil na nacionalni televiziji objavljen 8. aprila, ko praznujemo svetovni dan Romov.

Novinarka s snemalcema se je pridružila izbirnemu predmetu o romski kulturi, ki ga obiskujejo otroci različnih starosti. Izvedeli so marsikaj o tem, od kod so Romi prišli, kakšni sta njihova himna in kulinarika. Pri predstavitvi Romov niso smeli izpustiti plesa. Dekleta so pripravila plesno točko in novinarka se jim je z veseljem pridružila.

Snemanje prispevka zahteva veliko koncentracije in potrpežljivosti, saj je treba kakšno stvar večkrat

ponoviti. Otroci so se potrudili in razumeli prošnje ustvarjalcev oddaje Infodrom. Tu pa tam so se malo nasmejali, ko so kakšno stvar morali ponoviti že petič, a na koncu smo bili vsi zadovoljni z rezultatom.

Novinarka Tina je rekla, da hodi na snemanja po različnih krajih Slovenije in vedno spozna otroke, ki so posebni na svoj način. Z vsakim je delo drugačno in nauči se nekaj novega. Delo z romskimi učenci je bilo posebno v tem, da so bili na začetku dokaj sramežljivi, a ko so se navadili na kamero, so tudi besede stekle. Prav zato upa, da jo bodo tudi v naslednji sezoni sprejeli medse in bo skupaj z njimi prikazala še kakšen delček iz njihovega vsakdanjega življenja.

Izlet romskih učencev

Estera Horvat, romska pomočnica

V četrtek, 20. 6. 2013, sem organizirala izlet za romske učence DOŠ I Lendava. Izlet je potekal v popoldanskem času, naša pot pa je peljala v Mursko Soboto. Na izlet se je prijavilo 20 učencev, zato sta se kot dodatni spremljevalki pridružili učiteljici Alenka Vida in Doroteja Kukovec, ki sta nas budno spremljali in se veselili z nami. Učenci so si z navdušenjem ogledali prostore Radia Romic, kjer so podali svoj intervju in zapele. Ogledali smo si prostore Zveze Romov Slovenije in se spoznali s predsednikom Jožetom Horvatom – Mucem. Pri Romicu in ZRS smo se okrepčali z vročo čokolado, ki so nam jo ponudili. Prejeli smo nekaj informativnega gradiva (časopis Romano them, knjižico Marlenina skrita omara, radijski vodnik in vodnik ZRS). Sledil je ogled Romskega muzeja, kjer so učenci

spoznali del romske kulture, navede in običaje ter zgodovino Romov. Za prijaznost in gostoljubje smo se zahvalili Moniki Sandreli, ki nas je popeljala skozi prostore informativnega centra in Štefanu Bajiču, ki nas je informiral o detajlih muzejskega arhiva.

Za popestritev izleta in preživljanja skupnega popoldneva smo učiteljice in učenci odšli na slasten sladoled. Da je dan bil še lepši smo se veliko fotografirali.

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia
Romica na frekvenci 97,6 MHz.

Preživljanje časa v podaljšanem bivanju

Estera Horvat, romska pomočnica na DOŠ I Lendava

V času podaljšanega bivanja se vsakodnevno veliko dogaja. Učenci od 1. do 5. razreda opravljajo samostojno učenje in rešujejo domače naloge. Skupaj se igramo razne igre, v toplih dneh pa obiščemo šolsko igrišče.

Da podaljšano bivanje ne bi bilo monotono in dolgočasno, sem v četrtek, 25. aprila 2013, za učence 1. in 2. razreda pripravila umetniško delavnico. Uporabili smo ostanke

barvnega krep papirja in plastične pokrovčke. Papir smo lepili na pokrovčke, da so nastale »rožice«.

Sodelovanje z romskimi družinami in vrtcem, kot pomemben vidik otrokovega razvoja

Vzg. Ida Metz, dipl.vzg., vzg. Duška Emeršič, dipl.vzg.

Sodelovanje med vrtcem in starši je pomemben temelj kakovosti predšolske vzgoje. Z željo, da bi pomagali pri odpravi stereotipov in

predsodkov do romske skupnosti, predvsem pa romskim staršem in otrokom približati vrtec kot institucijo, kjer bi se počutili dobro in bili sprejeti med vrstniki in odraslimi osebami sva se vključili v projekt »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih kjer živijo predstavniki romske skupnosti«. Staršem sva omogočili sodelovanje pri načrtovanju življenja in dela v vrtcu, posebej v popoldanskih delavnicah. Na pobudo in željo staršev in otrok iz romskega dru-

štva Romano Pralipe Maribor, sva izvedli v vrtcu Jožice Flander, enota Vančka Šarha, Maribor, srečanje na temo »Lutka moja prijateljica«. Lutka je čudovito vzgojno sredstvo, ki otroka motivira k različnim dejavnostim in spodbuja otrokov razvoj. Uporaba lutke v vzgojnem procesu lahko prispeva k manj stresnemu vključevanju otroka v socializacijski proces. Lutke pomagajo graditi mostove od srca do srca, gradijo otrokovo pozitivno samopodobo. Združuje skoraj vse dejav-

nike pomembne za otrokov razvoj, kot so zaznava, razumevanje, gibanje, govor, sodelovanje z okoljem ter vzbujajo otrokovo domišljijo in ustvarjalnost.

Lutka ima veliko vlogo pri vzpostavljanju stikov in vezi z odraslo osebo in drugimi otroki ter pri reševanju konfliktov, težav, pri čustvenem izražanju in doživljanju. Ko v otrokovo igro vključujemo igro z lutko in gledališče, mu omogočamo izmenjavo izkušenj in mu

neposredno približamo njegov kulturni okvir. Otroci ob lutkah rastejo, zorijo in pridobivajo izkušnje, kar je pomemben vidik pri oblikovanju njegove osebnosti.

Ob pogovoru in izdelovanju lutk so starši tudi nama približali romsko kulturo, ob enem pa so lahko ohranjali romski jezik, njihove običaje in način življenja.

Prizadevali sva si, da so starši in otroci dobili občutek pripadnosti, se zabavali in sprostiti. Ob igri so

se ustvarjali trenutki, ki so omogočali ugodje, katero je spodbujalo družine k sproščnemu izražanju svojih mnenj in idej.

Predavanja ZZV Novo mesto na OŠ Bršljin

Bojana Rozman

V sredo 10. aprila 2013 je na OŠ Bršljin v Novem mestu potekala zelo poučna delavnica oziroma predavanje, ki ga je vodila gospa Janja Jurečič, predstavnica Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto. Janja je k nam prišla z velikim veseljem in brez zadržkov. Učitelji so bili zelo veseli njenega obiska, predvsem naša socialna delavka Darja Padovan, ki je predavateljico povabila in to srečanje organizirala.

Kot romska pomočnica na naši šoli sem jo občutila kot zelo prijetno in ljubeznivo gospo, ki je pripravljena pomagati in svetovati mladim. Predavanja so se udeležile naše romske učenke, stare od 12 do 15 let. Presodili smo namreč, da dekleta potrebujejo informacije, ki jim bodo pomagale, da bodo previdno vstopale v svet odraslih. Naša mlada dekleta so neizkušena, njihovo znanje o spremembah, ki se jim dogajajo v obdobju odraščanja, je pomanjkljivo in zato je še bolj pomembno, da jih o tem poučimo v šoli.

Srečanje učenk z Janjo Jurečič je

potekalo dve šolski uri, punce so jo z velikim veseljem in zanimanjem poslušale, da pa bi jim bile strokov-

ne besede bolj jasne, sem bila zraven tudi jaz kot romska pomočnica in sem v našem jeziku dodatno obzložila morebitne nejasnosti.

Pogovor o tem, kako zelo pomembno je biti pripravljen na spolnost in kako zelo je potrebno paziti na nezaželeno nosečnost, je naša dekleta zelo presenetilo. Predvsem to, kako nezdravo je, kot je poudarila gospa Janja, imeti otroka v najstniških letih, ko se deklice še razvijajo in šele postajajo ženske. Govorili smo tudi o tem, kakšne so lahko nevarnosti za otroka, če je mati še sama zelo mlada in neizkušena. To lahko prinese zelo slabe izkušnje z npr. spontano prekinitvijo nosečnosti, premladi fantje in dekleta še niso sposobna prevzeti odgovornosti starševstva, včasih ne želijo ostati skupaj itd... Da se to dogaja, je zelo pogosto krivo prav to, da nimamo dovolj znanja na tem področju in pa predvsem premalo pogovorov in zaupanja s strani staršev.

Dekleta so spoznala tudi različne vrste zaščite med spolnimi odnosi

in najpomembnejše dejstvo, da je potrebno partnerja dobro spoznati, preden imajo z njim tudi telesne stike.

Dekleta so bila zelo navdušena nad obiskom gospe Janje. Zahvalile so se ji tako, da so ji predstavile trebušni ples. Upamo, da nas bo gospa Janja še obiskala in z nami

delila svoje znanje. Tudi meni je bilo njeno predavanje zelo zanimivo. Pogovarjali smo se o tem, da bi prihodnje leto na srečanje povabili tudi naše mlade fante.

Pisateljica Milijana Gligić – Mikica

Bojana Rozman

Le malo je tistih, ki ne poznajo vedno nasmejane in z energijo polne pisateljice Milijane Gligić – Mikice.

Mikica je osebnost, ki nima nikoli predsodkov. Sama pravi, da smo ljudje med seboj enaki ne glede na polt, vero, narodnost ali etnično pripadnost. Nikoli ni marala, da se ljudi med seboj ločuje in diskriminira, že misel na to jo, kot pravi sama, zelo žalosti.

Pisateljica se že dolga leta srečuje

in družiti z Romi, jih spoznava in se z njimi zelo dobro razume. Gospo Mikico Gligić osebno poznam in moram reči, da se takoj začuti njena neverjetna toplina in radost do Romov.

Njene knjige so zelo brane in vsekakor zanimive. Upajmo, da jih bo še veliko napisala, da bodo lahko otroci še naprej brali vsebine, ki so namenjene tudi njim. Mikica je objavila knjige v slovenskem jeziku, izdala pa je tudi dvojezične knjižice za romske in neromske otroke.

Otroci iz OŠ Bršljin Novo mesto so imeli že dvakrat priložnost osebno spoznati gospo Milico. Njenega obiska v šoli so vedno zelo veselili. Nam je prišla tudi 4. aprila 2013. Plesna skupina romskih učenk pod vodstvom Bojane Rozman ji je pripravila presenečenje in pred njo zaplesala orientalski ples na melodijo Babi Minune si Madalina. Njihovega presenečenja je bila zelo vesela in je tudi sama malce zamigala in z njimi zaplesala.

Ker je na naši šoli zelo veliko romskih otrok, so imeli učitelji v popoldanskem času priložnost, da so se srečali z Mikico, ki jim je predstavila svoje knjige. Le-te so bile učiteljem, ki poučujejo tudi romske otroke zelo všeč, predvsem pa so bile poučne zanje. Tudi s pomočjo njenih knjig so učitelji imeli možnost spoznati način življenja Romov, ki je mnogim neznan in si ga ne znajo predstavljati. Veliko romskih otrok namreč nima lepega življenja in se vsakodnevno srečujejo z različnimi težkimi ovirami.

Mikica je ena od prvih avtoric, ki se je zavzela in napisala kakšno je življenje mnogih Romov in kakšen je njihov boj za preživetje. Mislim, da je pohvale vredno, da imamo pisateljico, ki je svet in življenje Romov začutila in ga opisala za vse, Rome in Nerome.

Dedek mraz - Šulalo Papo

Bejta Zenel

Vsako leto ROMSKO DRUŠTVO ROMANO PRALIPE organizira za romske otroke dedka mraza oziroma po romsko šulalo papo. In tako je bilo tudi koncu leta 2012.

Prireditev je potekala v telovadnici OŠ Gustava Šiliha, kjer se je zbralo okrog 150 romskih otrok in njihovih staršev. Med nestrpnim čakanjem na Dedka mraza so otroci recitali pesmice in brali zgodbe. Ob prihodu Dedka mraza so

bili otroci in starši navdušeni, naše najmlajše pa je še posebej razveselilo obdarovanje. Po obdarovanju se je pričelo rajanje za starše in otroke, ki je trajalo 3 ure.

Za veselje in obdarovanje otrok gredo vse pohvale SVETU ROMSKE SKUPNOSTI RS, RDEČEMU KRIŽU, OŠ GUSTAVA ŠILIH iz Maribora, ki nam je posodila svojo telovadnico za prireditev in RD ROMANO PRALIPE ter njihovim članom za prispevke.

Dan Romov proslavili tudi v Lendavi

Romic

V gledališki in koncertni dvorani Lendava je potekala prireditev ob svetovnem dnevu Romov.

Vsako leto 8. aprila obeležujemo svetovni dan Romov, letos tudi v Lendavi. Vse prisotne je pozdravila predsednica Sveta romske skupnosti RS Janja Rošar. Na prireditvi se je odvijalo mnogo plesnih ter pevskih točk, ki so navdušili občinstvo. V programu je sodelovalo tudi nekaj osnovnih šol, vrtec, srednja šola iz Lendave, manjša skupina iz so-

sednje Hrvaške ter znana romska glasbena skupina Langa, vendar v drugačni zasedbi kot smo jo vajeni, tokrat so se predstavili oče in dva sinova.

Proslava ob Svetovnem dnevu Romov

Estera Horvat, RP

8. aprila 1971 je bil v Londonu I. svetovni kongres Romov.

Ob obletnici smo se zbrali predstavniki osnovnih šol, srednje šole in vrtca, da slavnostno obeležimo Svetovni dan Romov.

Naslovili smo ga ME SEM ME.

V torek, 9. 4. 2013, smo s skupnimi močmi organizirali in pripravili že 6. mednarodno proslavo ob tej priložnosti.

Prireditev je potekala v Gledališki in koncertni dvorani Lendava.

Glasba in ples sta nas tega dne še posebej povezala.

Veseli nas in ponosni smo, da meje niso ovira za druženje s prijatelji iz Madžarske (Móricz Zsigmond Általános Iskola és Diákotthon Speciális Szakiskola és Gyermekotthon Lenti) in Hrvaške (Osnovna škola Mursko Središče in Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec).

Po besedah ga. Janje Rošer so otroci in učenci prikazali pester program, ki ga je spremljal film o znanih in uspešnih Romih.

Naši učenci (DOŠ I Lendava) so se predstavili s petjem (zapeli so himno) in s plesno točko (Langa, Dobre karte).

Ob koncu proslave je sledilo presenečenje, nastop skupine »MALA LANGA«.

Z organiziranim druženjem in ustvarjanjem si romski otroci krepijo samopodobo, se med seboj spoznavajo in družijo.

Naš moto:« DRUGAČNI, VENDOR USPEŠNI«

Obeležitev Svetovnega dneva Romov na DOŠ I Lendava

Estera Horvat, romska pomočnica

Vsako leto 8. aprila obeležujemo Svetovni dan Romov.

Ta dan smo obeležili tudi na DOŠ I Lendava s kratkim kulturnim programom ob razstavi v šolski avli. Program je potekal v drugem velikem odmoru. Plesalke in plesalec romskega krožka so v šolski avli zapeli himno in zaplesali na temperamentno glasbo ter povabili učence naše šole, da si ogledajo razstavo o Romih.

Uspešno se je zaključilo šolsko leto 2012/2013

Estera Horvat, romska pomočnica

Za zadnji šolski dan smo pripravili proslavo, ki je zaključila to šolsko leto in nam pripeljala začetek lepih ter sončnih počitnic. K proslavi so se vključili vsi učenci in se predstavili s pestrim kulturnim programom. Učenci so recitirali pesmi, peli, plesali in se veselili.

Tudi naše romske učenke so se izkazale, saj so zaplesale na etno rit-

mično glasbo, ki je še bolj dvignila vzdušje. Seveda pa ne smem pozabiti na našo romsko učenko, ki je na pevskem področju zelo nadarjena. Zapela nam je pesem »Brodolom«, ob kateri nas je kar nekaj zaplesalo v ritmu glasbe.

Z aplavzom smo se podali v dolgo pričakovane počitnice.

DOGODIVŠČIN POLNE POČITNICE!

TELI KALAND NYARALÁST!
VOLLER ERLEBNISURLAUB!

HOLIDAYS FULL OF ADVENTURES!

KIVANIV TUMENGE ŠUKAR POČITNICI!

Roma Caravan Kamenci

Romic

V romskem naselju Kamenci so svečano odprli Romski konjeniški center Roma Caravan Kamenci. S konjeniškim centrom želijo obuditi duh preteklosti. Romi v Kamencih so v okviru projekta Roma Caravan v romsko naselje znova pripeljali konje ter tako skušali obuditi romsko tradicijo iz

preteklosti. S kočijo in konji bodo prevažali turiste, na voljo pa bodo tudi za prevoze na romantičnih porokah. V mednarodnem projektu Roma Caravan sodelujejo Romi iz naselja Kamenci. Zaposlili so tri Rome, kateri so se primerno izobrazili, da skrbijo za dve kobilici, ki sta trenutno pri njih. Poglavar

omenjenega naselja je izrazil veliko veselje, saj se spomni, da je tudi njegov oče imel konje, za katere je z veseljem skrbel. Častni gost prireditve ob otvoritvi Romskega konjeniškega centra je bil minister za kmetijstvo mag. Dejan Židan.

ROMIC
Romski informativni center

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia
Romic
na frekvenci **97,6 MHz.**

Romska Crvena Zvezda premagala vse nasprotnike

Romic

NK Zvezda Dolga vas je organizirala dvoranski romski turnir.

NK Zvezda Dolga vas je na Dvojezični osnovni šoli 1 organizirala dvoranski turnir. Na turnirju so sodelovale romske ekipe NK ZVEZDA, SUNAC, KOBRA in LENDAVALA.

Ekipo NK ZVEZDA Dolga vas je na svoji prvi tekmi premagala ekipo SUNAC, na drugi tekmi je premagala ekipo KOBRA ter na zadnji tretji tekmi ekipo LENDAVALA. Z zmago nad ekipo LENDAVALA so z 9 točkami potrdili prvo mesto na prvem romskem dvoranskem turnirju v Lendavi. Igralci NK ZVEZDE: Kristjan Horvat, Tomi Levačič, Aleš Kontrec, Ladislav Bedo, Denis Kolompar, Marijo Olah, Aron Horvat, Đani Horvat, Jani Nikolič, Mišo Olah, Simon Horvat.

Rezultati:

ZVEZDA:SUNAC 3:0

LENDAVALA:KOBRA 1:1

SUNAC:LENDAVALA 1:0

ZVEZDA:KOBRA 2:1

ZVEZDA:LENDAVALA 6:1

SUNAC:KOBRA 3:5

Končni vrstni red:

NK ZVEZDA

KOBRA

SUNAC

LENDAVALA

Država bo desetim občinam namenila 2,96 milijona evrov za 18 projektov

Romic

Odobrena sredstva za romske projekte

občina	v evrih
Puconci	546.848
Kočevje	452.746
Trebnje	436.510
Cankova	373.740
Grosuplje	255.990
Novo mesto	255.765
Črenšovci	244.948
Črnomelj	198.137
Murska Sobota	150.000
Semič	51.368
skupaj	2,966 mio €

Vir: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je občinam vendar izdalo odločbe za ureditev komunalne infrastrukture v romskih naseljih, ki bodo skupaj prejele 2,96 milijona evrov. Na tokratnem javnem razpisu so bile zelo uspešne dolenske in belokranjske občine.

Sklepe o sofinanciranju 18 projektov je prejelo deset občin, ki jim je pristojna komisija odobrila finančna sredstva. Dolenske in belokranjske občine bodo skupaj prejele poldrugi milijon evrov, medtem

ko je država za prekmurska romska naselja odobrila 1,4 milijona evrov.

Gan in Čen

Romic

Djik čohano phednja le indijske kijariske, kaj len u sovražnikja napadina le te leskra familija. Čak kaj u napadalec na ovla asou zoralo andu primer, te napadina le Roman. Mistu dau u kijari akharjda le romane poglavari te dinja leske udja pra djikha čha la Gana, hot la u poglavari parvarla bri kinja te obuk ste del sar pri čhej. I Gan bardjolahi upre le poglavariskre čhaveha le Čeniha. Djik dij u phuro poglavari mijrel te u romano pleme meteš bistatinel hot ne sohajarel u Čen. U Čen saka žuvja na kamlahi te lelm so leke len tradnahi. Phendja kaj pe murdarla

tena pe na tromla te sohajarel la Ganaha. Leskri dej leske akor phukadja, kaj i gana naune leskri čači phen te adau ste rikijrel vašti peste, kaj la akor murdarna te žana kaj hi le kijariskri čhej. U pleme pe uladja pru duj tabordja. Andu eršti pumen kedijne khetoun, so popiralinahi le neve poglavauri, te andu dujto pa udula, so duru sohajaribe la phenjaha sodinahi te na priznalinahi asou pleme hot len ovla asou vodja. Udu dujto pleme le Čen te saurizijnen, so le sledinahi uščade andi Indija. Zari uja cejt u Čen te leske manuša phiren kirin phuvjake andu krog, kaj lenge u čohano

keraudja. Keraudja lenge kaj šoha na fersuvna duvar pru isto hejo, duvar pijen paunji andru isti hounjik te kaj na žana priko isto paunji andu isto berš.

Nek vrač je opozoril indijskega kralja, da bo sovražnik napadel njegovo kraljestvo in mu uničil družino. Ampak napadalec bo popolnoma nemočen v primeru, če napade Rome. Zato je kralj poklical romskega poglavarja in mu dal svojo edino hčer Gano, ki naj jo poglavar vzgoji brez skrbi in varno kot svojo hčer. Gan je odraščala skupaj s poglavarjevim sinom Če-

nom. Nekega dne stari poglavar umre in romsko pleme takoj nagovori novega poglavarja Čena, da se mora poročiti. Čen je eno za drugo zavračal deklet, ki so mu jih ponujali in zagrozil, da se bo ubil, če se ne sme poročiti z Gano. Mama mu je takrat izdala, da Gana ni njegova prava sestra in da mora obdržati

skrivnost zase, ker jo bodo drugače osvajalci ubili kot kraljevo hčer. Pleme se je razdelilo na dva tabora. V prvem so se zbrali tisti, ki so v vsemu podpirali novega poglavarja, v drugem pa tisti, ki so ga zaradi poroke s sestro obsojali in niso priznavali takšnega plemenskega vodje. Ta drugi tabor je Čena in vse,

ki so mu sledili pregnal iz Indije. Od takrat Čen in njegovi podaniki potujejo po zemeljski krogli, ker jih je veliki vrač preklel. Preklel jih je, da nikoli ne bodo dvakrat prespali na enem mestu, dvakrat pili vodo iz istega vodnjaka in ne bodo nikoli dvakrat prešli iste reke v istem letu

Dekle romsko s ceste

Jožek Horvat-Muc je širši javnosti bolj poznan kot romski aktivist, predsednik Zveze Romov Slovenije, kot prvi predsednik Sveta Romske skupnosti, ... tokrat pa vam ga predstavljamo kot pesnika.

Pesem Čhej Romni palu drom – Dekle romsko s ceste je izšla v pesniški zbirki Ciden andri mro aunav – Zagrajte v mojem imenu ki je izšla leta 2005 v tiskarni Klar. Večina pesmi iz te zbirke je uglasbenih in jih izvaja Halgato band.

DEKLE ROMSKO S CESTE

*V mojih sanjah si le ti
dekle romsko s ceste.*

*Kričal bom in zdržal
ne vem kaj naj naredim.*

*Ti me ne opaziš
niti besede z mano ne spregovoriš,
jaz pa te tako rad imam,
dekle romsko s ceste.*

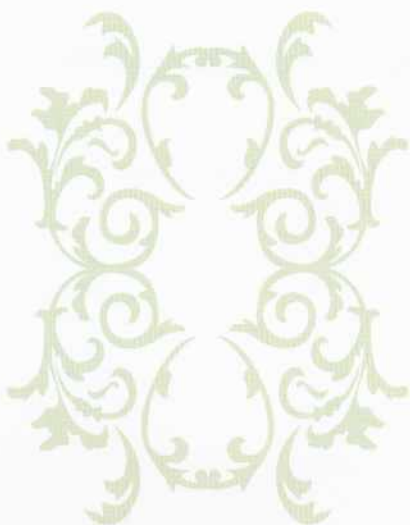
*V tebe bom vrgel rožo,
za tabo bom kričal,
opazi me,
poglej kako te rad imam.*

*Zaradi tebe me bo srce bolelo,
svoje solze bom skril,
belo tančico ti bom kupil,
na kolenih te bom zaprosil,
dekle romsko s ceste.*

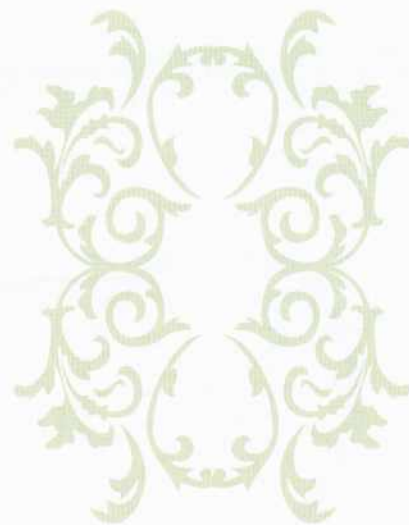
Tople roke

41 letni Slavko Baranja - Lujzi je rojen v Pušči živi in dela v New Yorku. V prostem času piše pesmi. Za njegove pesmi pravijo da, da kot avtor ni mogel iz svoje romske kože, ki pa ga ni zamejevala, temveč priklicala iz njegove razvete sokrivice že pozabljene podobe brusarja, violine, prednikov in konjev, skozi kopreno teh prividenj pa silovito poželenje po strastni ženski, ki jo bo, če jo izgubi, utopil v vino, pesmi in plesu. Pesniška zbirka avtorja Slavkota Baranja-Lujzija ki šteje 19 dvojezičnih pesmi, je izšla v Romskem zborniku leta 1997 v tiskarni Solidarnost.

TOPLE ROKE

*Vse, kar mi daje pomlad
mi zima vzame.
Tvoje lepe tople roke
zdaj drugi ljubi.
O, da bi bile samo sanje!
Sam sem kriv,
še žalost potopim vase.
Preštevam golobe v tvoji ulici,
vem, nisem zate,
usaka pesem boli,
tvoja pa še najbolj.*

Zgodba o luni

Jože Livijen se je rodil 14.2.1969 v romskem zaselku v Malih Šalovcih na Goričkem v Prekmurju. Končal je gimnazijo v Murski Soboti in študiral na Pedagoški fakulteti v Mariboru, a študija ni končal. Pred dobrim desetletjem se je vrnil na Goričko, kjer živi samosvoje, nomadsko in samotarsko življenje, ukvarja pa se predvsem s pesništvom in slikarstvom. Pesem Zgodba o Luni- Zgodba palu čhon je izšla v romskem zborniku Čhoneskri angrusti- Lunin prstan, leta 1994, pri Pomurski založbi.

ZGODBA O LUNI

*Nekoč, ko so še cigani
po vaseh na veliko kradli,
brezbrižna luna je sijala
in jih venomer izdala.*

*Pa jezni so cigani,
luno kar z neba ukrnali,
da bi iz nje prstane skovali
in bi jo nato prodali.*

*Na nakovalo so jo privezali,
da je bila vsa kovačija
prepolna trdega kositra,
pa iz nje podkve so kovali*

*Sajavi otok jo zagleda
kakor vsa blede,
od mastnih saj nečista
brani se kladiva.*

*Solza mu niz lica steče,
spričo lunine nesreče,
pri priči jo odveže
in lunici poreče:*

*Oj, beži, beži luna,
ker bodo prišli cigani,
iz neder srce izžgali,
zbeži, že bije zadnja ura.*

*Pa prišli so cigani
in jo zgrabili s tatinskimi rokami,
pa ujeli so se v lastno vabo:
luna jih je potegnila za sabo.*

*Neka zgodba pravi, da nekoč cigani
z nebeškega svoda luno so ukrnali
in za kazen za vse večne čase
so na njej ostali.*

